

Yttrande över promemorian **Ökad rättssäkerhet och snabbare verkställighet i internationella familjemål (Ds 2020:18)**

Utifrån de utgångspunkter som domstolen har att beakta har hovrätten ingen invändning mot förslagen i promemorian, men önskar framföra följande synpunkter.

Behövs det ett reservforum?

I den nya lagen med kompletterande bestämmelser till förordningen föreslås en något ändrad bestämmelse om tillfälliga åtgärder jämfört med den nu gällande (2 § i förslaget jämfört med 8 § i den nuvarande kompletteringslagen).

Hovrätten har inga synpunkter på förslaget att forumfrågan – i enlighet med uttryckssättet i förordningen – ska avgöras utifrån den ort där barnet vistas, i stället för barnets hemvist.

Hovrätten har svårt att bedöma om barnets vistelseort i Sverige alltid är känd, i de situationer som beskrivs i artikel 15 i förordningen. Är det uteslutet att det kan uppstå fall där man vet att ett barn vistas i Sverige men hålls gömt? I promemorian konstateras det att föräldrabalkens reservforumregel inte kan tillämpas, eftersom ärendelagen är tillämplig processlag (se s. 68). Hovrätten vill mot denna bakgrund väcka frågan om det ändå finns behov av ett reservforum (eller ett förtydligande, om ett sådant redan har bedömts finnas i någon annan reglering).

Motsvarande frågeställning uppkommer även i förhållande till 5 § i förslaget till lag om ändring i lagen (2012:318) om 1996-års Haagkonvention.

Konsekvenser av att målen handläggs av flera tingsrätter

Hovrätten konstaterar att de berörda målen även framöver kan aktualiseras på samtliga tingsrätter. En följd av att målen fortfarande kommer att vara utspridda och samtidigt är relativt sällsynta är att det ställs ännu högre krav på tydlighet i förarbetena. Bestämmelsen i 7 § i lagen med kompletterande bestämmelser till förordningen är ett sådant exempel där det skulle underlätta för tillämparna med en författningskommentar där det anges i vilka fall tidsfrister och andra förutsättningar avgörs direkt av förordningen (och i vilka fall de i stället styrs av ärendelagen).

Det finns också behov av ett centralt stöd när det gäller utbildnings- och informationsinsatser inför ikraftträdandet, i första hand från Domstolsverket. Det gäller bl.a. kraven på underrättelser och ev. andra administrativa åtgärder från domstolarnas sida.

Den nuvarande instansordningen bör behållas

Mot bakgrund av att medlemsstaterna i förordningen anmodas att försöka begränsa antalet möjliga överklaganden av ett avgörande (som innebär att ett återlämnande av ett barn antingen beviljas eller vägras) har detta övervägts i promemorian, och man har kommit till slutsatsen att den nuvarande instansordningen bör behållas.

Hovrätten instämmer i denna bedömning. Hovrätten delar uppfattningen att en förkortad instanskedja skulle få konsekvenser för prejudikatbildningen. Som också framhålls i promemorian krävs det prövningstillstånd både i hovrätten och i Högsta domstolen, och hovrättens erfarenhet är att förutsättningarna redan är goda för att handlägga de aktuella ärendena skyndsamt. Mot denna bakgrund finns det inte tillräckliga skäl för att göra avsteg från den grundlagsfästa principen om att Högsta domstolen är sista instans.

Barnets möjlighet att uttrycka sina åsikter

Hovrätten välkomnar det förslag som innebär att förutsättningarna för att höra ett barn förbättras ytterligare. I linje med det anser hovrätten det angeläget att motsvarande förslag i betänkandet *Se barnet!* (SOU 2017:6) genomförs så snart det är möjligt.

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättslagmannen Camilla Olsson samt hovrättsråden Amina Lundqvist och Christina Brobacke.